

Lidová slovesnost a její místo v dětské četbě

V rámci národní kultury existují:

- Profesionální (slohové) projevy
- Neprofesionální projevy
 - Amatérské (produkty individuální tvořivosti)
 - Lidové (s vlastní kolektivní tradicí)
 - Inzitivní (naivní)- zvláštní charakteristika

Lidová kolektivní tradice

- Otevřená struktura historicky vzniklých a společensky podmíněných obyčejových a estetických názorů, intuicí, funkcí, kde převládá v jednotlivých nositelských skupinách a jimi přijatých jako norma.

Folklór

- Soubor historicky vzniklých slovesných, hudebních, vokálních, tanečních a divadelních procesů, které tvoří dlouhodobě přetrvávající otevřenou strukturu stereotypů v rámci daného typu lidové tradiční kultury v níž vznikly.
- Folklorní projevy slouží jak k informativnímu sdělení či vyjádření různých představ, názorů a komentářů, tak i emocionálně zaměřené zábavě.
- Zpětná vazba je součástí lidové umělecké tradice. Je to reakce publika, která umožňuje herci nebo zpěvákovi okamžitě reagovat a odhadnout, co je potřeba změnit, či je to přijatelné.
- Od konce 40. let 19. století se folklór považoval za souhrn všeho, co vesnický lid zná, umí a čím se baví. Dokonce různé praktiky, návody ryze technického charakteru se přiřazovaly k folklóru.
- Druhý přístup spočíval v důrazu mezi folklórem a dalšími esteticky zaměřenými projevy lidové materiální a duchovní kultury.
- Třetí východisko bylo zkoumání folklóru jako lingvistické bádání.
- Dnes vyčleňujeme zhruba 5 základních prvků folklórnosti slovesného nebo písňového podání.

Základní prvky folklórnosti

- Kolektivita

- Je podmíněna existencí tradice
- Autorská, interpretační a vnímatelská

- Improvizovanost projevu

- Bezprostřední změna tvaru, ať již způsobená mimovolně, nebo předem připravená
- Motivovaná a nemotivovaná, záměrné a nezáměrné, připravené a náhodné

- Variabilita

- Je ovlivěna způsobem vnímání a existencí či neexistencí zpětné vazby

Specifičnost slovesného folklórního odrazu skutečnosti

- Tematická utilitárnost
 - Mluvčí klade hlavní důraz na předmět sdělování
- Žánrová synkretičnost
 - Projevuje se v samotném tvaru slovesného podání
- Účelnost, funkčnost sdělení, písně (tance)
 - Interpret ovlivňuje své vnímatele skladbou, udržovanou pamětí a vyjadřovanou ústně

Městský folklór

- Projevy struktury vztahů obyvatel města k vesnickému způsobu života
- Protože se lidé ve městech méně znají, obsahují jejich slovesné projevy spíše obecnější tematiku
- Je historicky, společensky a funkčně rozrůzněný

Dělnický folklór

- Dynamický typ tradice s novým pojetím kolektivity a programovosti tvorby
- Těsné spojení mezi individuální amatérskou tvorbou a kolektivní tvorbou folklórního typu
- Specifická znakovost

Obecný repertoár

- Zlidovělé skladby

- Skladby profesionálních autorů, které nejvíce odpovídaly příslušným dobovým požadavkům vlasteneckým nebo obecně módním.

- Pololidová produkce

- Patří sem kramářské písně a knížky lidového čtení, ale i starší dramatická tvorba
- Asi od 15. století po 1. polovinu 19. století
- Dnešní název je „populární tvorba“ - obsahově i časově širší pojetí

- Populární a masové skladby

- Početně obsáhlá, ale nepřiliš esteticky závažná produkce

- Amatérské písemné projevy

- Písmácké zápisy, rodinné a jiné kroniky, příležitostné verše a nápisy k obyčejovým a jiným příležitostem

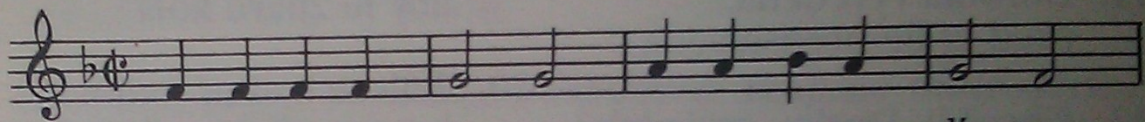
Lidová poezie

- K výrazovým složkám lidové poezie patří rytmus, pokusy o rým nebo asonanci a výběr méně běžných vyjadřovacích prostředků
- S lidovou poezií se nejčastěji setkáváme v ukolébavkách, říkadlech, říkankách, hrách s batolaty a s dětmi v rodině, škádlivkách, jazykolamech a v mnoha dalších
- Lidový veršovaný projev, dětské písně a říkadla, písně mládeže a dospělých, lidové divadlo, drobné folklórní žánry

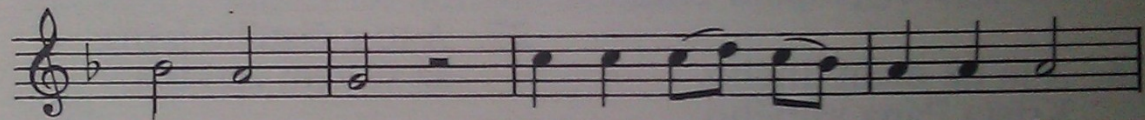
Lidové divadlo

- Součástí jsou výroční a rodinné obyčeje, obřady i starší hry
- Divadlo: režírovaná hra herců na scéně, jejichž složky jsou HEREC + INSCENACE+ OBECENSTVO, přičemž je běžné, že neexistuje scéna jako stálé stabilizované prostředí
- Představení s nějakým dějem, které předvádí jeden nebo více účinkujících
- Výroční obřadní a obyčejové pochůzky dětí a dospělých, výroční obřadní a obyčejové stacionární výstupy, rodinné obyčeje divadelního charakteru, dětské hry divadelního charakteru, sousedské barokní divadlo a hanácké zpěvohry, loutkové divadlo, předvádění kramářských písní jako divadlo jednoho herce

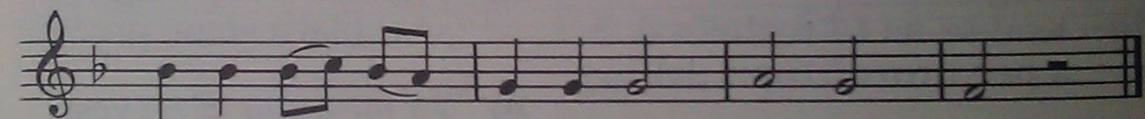
235. Masopustní obchůzky

Ma - so - pust dr - ží - me, nic se ne - va - dí - me,

po - spo - lu: proč by - chom se há - da - li,

když jsme se tak shle - da - li po - zno - vu?

<p>1. Masopust držíme,
nic se nevadíme,
pospolu:
proč bychom se hádali,
když jsme se tak shledali
poznovu?</p> | <p>2. V dobrém jsme se sešli,
rádi jsme se našli
pospolu:
dřív než se rozejdem,
ještě sobě připijem
poznovu. E₂ 145</p> |
|--|--|

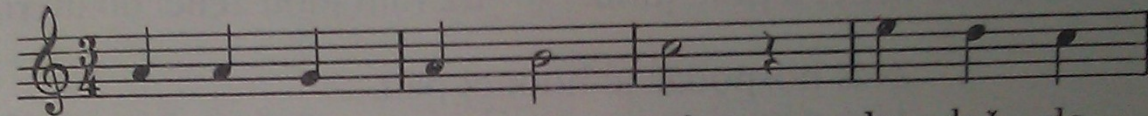
V úterý masopustní boši okolo Domažlic, chodíce dům od domu s praporcem a budbou, zpívají:

DOŽÍNKY, HODY

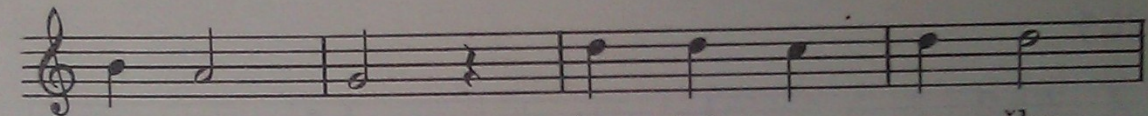
Dožínky, dožatá

Na závěr žní vychází z pole do vesnice průvod sekáčů a žneček s ozdobeným pracovním náradím, dnes s ozdobenými traktory. Zastaví se před domem hospodáře, u kterého byli lidé zaměstnáni. V současnosti je to nejčastěji dům předsedy JZD nebo budova NV. Následuje výstup se zpěvy a tancem a závěrečným pobožením.

263.

Za - ží - naj, za - ží - naj, bu - deš do -

brá žni - ca, bu - deš sy - ne - čko -

vi do - brá po - mo - cni - ca!

<p>1. Zažínaj, zažínaj,
budeš dobrá žnica,
budeš synečkovi
dobrá pomocnica!</p>	<p>2. Žalo by sa, žalo,
to dobré žnivečko,
dyby mně vázalo
moje srdenečko.</p>
<p>3. Žalo by sa, žalo,
aj by sa vázalo,
dyby potěšení
za mnú posedalo.</p>	

Česká svatba

Při vítí věnečku v předvečer svatby:

273.

Vi - la vě - ne - ček a ne - do - vi - la,
své - mu mi - lé - mu, roz - to - mi -
lé - mu, — na hla - vu da - la.

1. /:Vila věneček a nedovila:/
svému milému, roztomilému,
na hlavu dala.
2. /:Tu máš, můj milý, věnec zelený!:/
/:a já musím nosit:/
čepeček bílý. H V 196

DĚTSKÉ HRY DIVADELNÍHO CHARAKTERU

289. Na dědečka:

Jedno z dětí je dědečkem. Ostatní příběhnou a ptají se: „Můžem-i íť na bál?“ „Nesmíte!“ „Co máme dělat?“ „Ty budeš pást krávy, ty sadiť zelé, ty pěstovat díťa, ty zametat“ ... atd. Každému přidělí nějakou práci a děti ji napodobují. Za chvíli opět přijdou k dědečkovi a ptají se: „Už to máme. Můžem-i íť na bál?“ „Můžete.“ „Na kolik hodin?“ „Na dvě.“ Děti odběhnou a tančí. Za chvíli dědeček volá: „Cingyliny bom, podte, děcka, dom!“ Děti přijdou a dědeček se vyptává: „Kde ste byly?“ „U pantáty!“ „Co ste tam dělaly?“ „Vázaly snopy.“ „Co ste tam jedly?“ „Chleba s máslem a ze syrem.“ „Co ste ně doněsly?“ „Nic!“ Děti se rozběhnou a dědeček je chytá. V 78

290. Na hotařa:

Určí se jeden hráč jako hotař (polní hlídač) a jde se schovat. Ostatní předvádějí trhání trávy na louce a říkají:

Trhám, trhám stróčí
na zeleným lóčí.

Hotař není doma,
šil do Holešova,
pro nový koření,
od břucha bolení.

Hotař vybíhá z úkrytu a chytá prchající děti. Koho chytne, je hotařem. Vá 24

297. Ukázka textu hanácké zpěvohry Josefa Mauritia Bulína a Josefa Pekárka Jora a Manda

Recitativ Jory a Mandy

Manda:

Tebe take decke Jodáš za mnó vláči.

Jora:

Deť te viš, Mandičko, že tě mám nejradči.

Manda:

Ale já bech moc dala, debech tě neznala.

Jora:

Cožpak bes to přes tvé srdce přenest mohla?

Manda:

Ale prosem já tě, copaks to zase chtěl?

Jora:

Abech tě, Mandičko, mé srdečko, viděl.

Manda:

Te se mně tak vzácné jak slepičí peře.

Jora:

Dovol mně, Mandičko, střaso ti pazdeře.

Manda:

Vare a jdi domo, nemaš tode placo,
sece ti hned touto přeslecó vendláco!

Aria Jora a Manda

Jora:

Šak se mně to brzo zhoji,
na to nedbám, dež jen předce bodem svoji.

Manda:

Bela bech já roba hlópá,
debech sobě na krk vzala toho slópa.

Jora:

Te se bestrá a čeprná
jako ten dřevěné osel z města Brna.

299. Odvod

Dobra

Osoby: Kašpárek

Desátník

Scéna: Město nebo vesnice

Desátník:

Co ty tu děláš za takový povyk?

Kašpar:

Co pak je vám, pane, po tom?

Desátník:

Je mně po tom. Jsem po tobě poslán, kde tě napadnu,
mám tě zverbovat a musíš být soldátem.

Kašpar:

Prosím vás, pane, co to povídáte? Čím že mám být?

Salátem?

Desátník:

Né!! Soldátem!

Kašpar:

No, salátem. Čím pak se to, pane, jí, vidličkama nebo žicí?

Desátník:

To ne. Tak to je muž, který se musí postavit před nepřítele.

Kašpar:

Milý, zlatý pane, to ste netrefil. Já mám tři chyby.

Desátník:

Tři chyby? Jaký sou ty chyby tvoje?

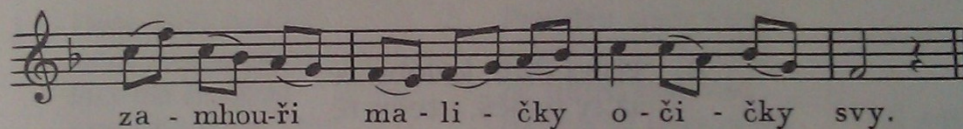
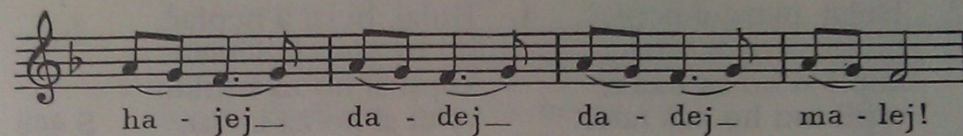
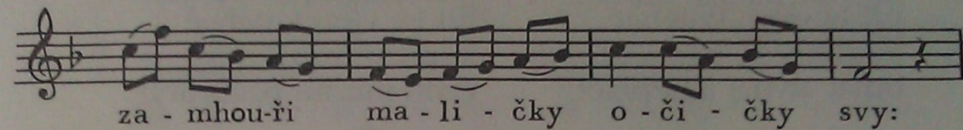
Kašpar:

První moje chyba je ta: Já nemůžu cejtít prach. Za druhé,
když se perou, to já hned uteču, tak se vám do žádný pata-
lije nešiknu a za třetí mám často zimnici. Už na mě zas se-
dá. Brrr, zimnice, zimnice!

Lidový veršovaný projev, dětské písně a říkadla

- Lidová a zlidovělá píseň má výrazné místo ve společenském zpěvu vlastenecké mládeže ve 30. – 50. letech 19. století, ve druhé polovině století tvoří s pochodovými písněmi repertoár tělovýchovných, zájmových a dělnických spolků
- Značnou úlohu při nácviu lidových písní měla a má škola
- Dětská lidová poezie neexistuje mimo prostor a čas, je přirozeně a prakticky funkční. Praktická dorozumivací a herní funkce dává dětské lidové poezii konečný smysl

1.

1. Hajej, můj zlatoušku,
hajej a spi,
zamhouři maličky
očičky svy:
hajej, dadej, dadej malej!
zamhouři maličky
očičky svy.

2. Hajej, můj andílku,
hajej a spi,
matička kolíbá
děťátko svy;
hajej, dadej, dadej malej!
hajej, můj andílku,
hajej a spi. E₂ 23—24

2. Halala belala, aby sa vyspala,
skoro ráno vstala, husičky zahнала
tam dolú, tam horu k mlynároveu dolu.
Mlynárka vyběhla s velikú lopatú,
zabila husičku, pěknú, drdolatú.
Počkaj, ty mlynárko, zabiju ti syna,
budeš naříkati do třetího týdňa. J₁ 20

Písně mládeže a dospělých

- Lidová píseň je spojení veršovaného textu s nápěvem, vyjadřující jako celek stav duchovní kultury a sociálně ekonomické základny společenství, ve kterém píseň vznikla
- Specifický charakter mají písňe dělnické, které se pohybují mezi vesnickým a městským prostředím
- Pojetí lidové písňe- nejdříve „národní píseň“ neboli „lidová píseň“, poté „prostonárodní píseň“
- Zlidovělé písňe- Kde domov můj
- Řemeslnické a rolnické písňe, milostné písňe, taneční, pijácké a žertovné písňe, vojenské a rekrutské písňe, robotní, zbojnické a protipanské písňe, balady, romance a novelistické písňe

85.

Le - těl, le - těl — roj na mej mi - lej
 dvor, při - le - těl k o - kým - ku, za tu -
 kal na sklé - nku: Stroj sa, mi - lá, — stroj.

1. Letěl, letěl roj na mej milej dvor,
přiletěl k okýnku, zaťukal na sklénku:
stroj sa, milá, stroj.
2. Jak sa přistrojím, dyž cesty nevím,
enom ten chodníček, co chodil Janíček,
mé potěšení.
3. Stojím u dveří, milá, otevři,
otevři mně, milá, holuběnko sivá,
mé potěšení.
4. Otevřela bych, máti mně brání,
že ty nejsi hoden podle bočka sednút,
šohaju švárný.
5. Dyž nejsem hoden, ostaň tu sbohem,
pomož si, možeš-li, moja najmilejší,
já si nemožem.

S 110—111

66. Lepší jeden kovářiček umouněný,
nežli jeden lokajiček premovaný:
kovářiček jde do díla,
lokajiček po pokoji kosti sbírá. H IV 231—232

67.

Nic mě svět ne - tě - ší, že nejsem švec, krejčí,
 nic mě svět ne - tě - ší, že ne - jsem švec:
 krejčí ne - bo švec, švec ne - bo ka - dlec, ný - brž řez - ník.

1. Nic mě svět netěší,
že nejsem švec, krejčí,
nic mě svět netěší,
že nejsem švec:
krejčí nebo švec,
švec nebo kadlec,
nýbrž řezník.
2. Řezník jde do světa
kupovat volčata,
řezník jde do světa
musí volat:
hej, sedláče, hej,
co je na prodej,
co je prodát?
3. S řezníkem běží pes,
za krejčím leze veš,
švec, kadlec na zádech
nosí ranec:
krejčí nebo švec,
švec nebo kadlec,
nýbrž řezník.

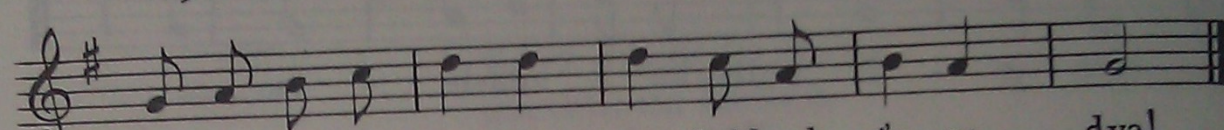
H II 188—189

TANEČNÍ, PIJÁCKÉ A ŽERTOVNÉ PÍSNĚ

129.

Gaj-doš, mi - lý gaj-doš, ne - dal bych ťa za groš;

keď by bo - la sva-dba, ne-dal bych ťa za dva!

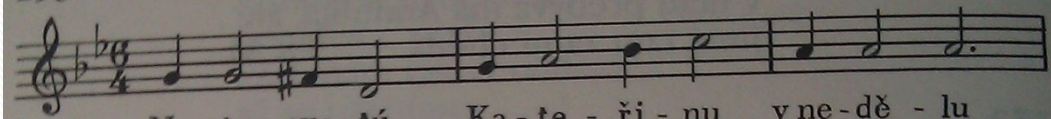
1. Gajdoš, milý gajdoš,
nedal bych ťa za groš;
keď by bola svadba,
nedal bych ťa za dva!

2. Hudci a gajdoši
dobří řemesníci,
nikde jich nenajde
leda při sklenici.

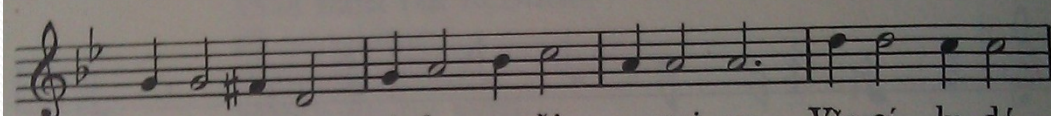
S 549

VOJENSKÉ A REKRUTSKÉ PÍSNĚ

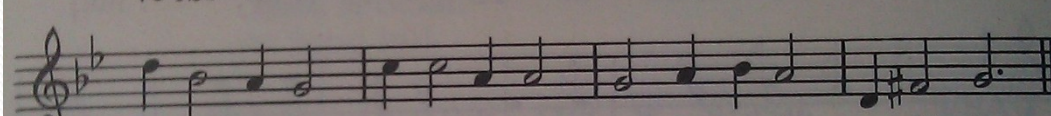
153.

Na tu sva-tú Ka-te - ři - nu v ne-dě - lu

ve-rbo - va - li mia hu - sa - ři na voj - nu. Vše - cí lu - dé

za-pla - ka - li, že Ja - no - ška zve - rbo - va - li v ne - dě - lu.

1. Na tu svatú Kateřinu v nedělu,
verbovali mia husaři na vojnu.
Všecí lidé zaplakali,
že Janoška zverbovali
v nedělu.
2. Nač ste vy mia zverbovali v nedělu?
A nač ste vy nečekali na chvílu?
Bude ze mňa mrcha voják,
já vám budu uskakovat
za milú.
3. Dyž ty budeš uskakovat za milú,
budú tobě dvě kapráli za sluhu.
Vynesú ti dvě stolice,
vyprášá ti nohavice
za chvílu.

S 508

205.

Pu - to - va - li hu - dci, pu - to - va - li
hu - dci, tři švár - ní mlá - den - ci.

1. /:Putovali hudci,:/
/:tři švární mládenci.:/
2. Putovali polem,
rozmlúvali spolem.
3. Uhledli tam dřevo,
dřevo jaborové,
na husličky dobré.
4. Podme my ho státi,
huslí naděláti.
5. Budú z něho, budú
troje husle hlasné.
6. Ponýprv zarubli,
dřevo zesinalo.
7. Po druhé zaťali,
dřevo zaplakalo.
8. Po třetí zaťali,
dřevo promluvílo:
9. Nerúbajte, hudci,
přešvární mládenci.
10. Nejsem já to dřevo,
jsem já krev a tělo.
11. Kořen vykopejte,
otci mě dodejte.
12. Otcovi na radost
a matce na žalost.
13. Ta mě zaklnula,
dyž sem vodu brala.
14. Ostaň, dcero, ostaň,
jaborem vysokým,
lístečkem širokým.

15. O, neščasná máti,
kerá klne děti.

S 134

ROBOTNÍ, ZBOJNICKÉ A PROTIPANSKÉ
PÍSNĚ

172.

Ztra - ti - la sem no - to, cho - d'ã na ro - bo - to,
na ro - bo - to pan - skó, na ló - ko lí - šen - skó.

1. Ztratila sem noto,
choďa na roboto,
na roboto panskó,
na lóko líšenskó.
2. Ztratila sem hlásek,
choďa na palášek,
na palášek panské,
na rebník líšenské.

B 541

Drobné folklórní žánry

- Přísloví
 - Hodnotící výroky vyjadřované specifickou jazykovou formou obrazného komentáře.
- Pořekadla
 - Jsou vyjádřeny subjektivním hodnocením bez zobecnění.
- Pranostiky
 - Vyjadřují zkušenosti, které lidé získali dlouhým stykem s přírodou
- Hádanky
 - Nejjednodušší skladby z pomezí literatury, folklóru, slovních hříček a zábavných komentářů.
- Zaříkání
 - Nejstarší známé slovesné projevy související s lidovou vírou a magií, proto se někdy zařazují mezi obřadní folklór
- Lidové nápisy a dopisy
 - Vychází z lidových písní, často se citují celé strofy, jindy se cituje přísloví.

PRANOSTIKY

379. V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy za to.
380. V lednu silný led, v květnu bujný med.
381. Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.
382. Na Hromnice má sedlák raději vlka v chlévě i ženu na marách než slunce.
383. Svítí-li slunce na Hromnice, bude zimy o šest neděl více.
384. Na Hromnice jasná noc — bude ještě mrazů moc.
385. Panská láska, ženská chuť a březnové počasí není stálé.
386. Březnové slunce má krátké ruce.
387. Panská láska a dubnový sníh za mnoho nestojí.
388. Je-li v dubnu teplý déšť, hojné požehnání jest.
389. Jak prvně zahřmí, fialka víc nevoní.
390. V máji vlhko, chladno, bude vína na dno.
391. Májová kapka platí nad dukát.
392. Když se v máji blýská, sedlák si výská.
393. Roj, který se v máji rojí, za plný vůz sena stojí, v červnu rojení nestojí za zvonění.
394. Pláče-li červen a neoschne žitko, v zajících, koroptvích budem mít řídko.
395. Co červen nedá do klasu, červenec nažene v času.
396. Co červenec neuvaří — srpen nedopeče.
397. V červenci do košile rozdělej se, a v prosinci po uši oděj se!
398. V srpnu když půlnoční vítr věje, bez deště slunéčko hřeje.
399. Když pálí srpen, bude pálit i víno.
400. Nejsou-li v srpnu hříby, nebude v zimě sněhu.
401. Zářívá jezdit na strakaté kobyle.
402. Babí léto — léto na odchodě.
403. Zářívá víno vaří, říjen — víno pijem.
404. Spadne-li v říjnu listí, bude mokrá zima.
405. Říjen a březen rovné jsou ve všem.

PŘÍSLOVÍ A POŘEKADLA

(F. L. Čelakovský členil svou sbírku do sedmnácti tematických okruhů. Z nejzajímavějších jsou vybrány české přísloví.)

300. (III.) Pravdu sobě hudme, spolu dobří budme.
301. Kdož pravdu mluví jinému, býváť hlava zbita jemu.
302. Mladý lhář, starý zloděj.
303. Kdo lže, ten krade.
304. Zdaleka příšlým snadno lháti.
305. Jaký člověk, taková řeč.
306. Co na srdci, to na jazyku.
307. Řeč se mluví a pivo se pije.
308. Neškodí pěknou písničku podruhé zazpívati.
309. Jazyk nechávej doma a venku uši.
310. Jaká otázka, taková odpověď.
311. (V.) Příčinnivému dvojí život.
312. Bez práce ani koláče.
313. Ráda kočka ryby jí, než do vody nechce.
314. Kdo chce žítí, musí síti.
315. Napřed se mlátí, potom platí.
316. Jaký mlat, taký plat.
317. Bolí hrdlo zpívat darmo.
318. Ne sám ten pivo pije, kdo je vaří.
319. Pivo hřeje, ale nešatí.
320. Břich tlustý, mozek pustý.
321. (VII.) Kolik hlav, tolik rozumů.
322. Domácí chléb, plátno a rozum nejlepší.
323. Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.
324. Na chytrého mrkni, hloupého trkni.
325. I starý tkadlec někdy přízi zmate.
326. Devateré řemeslo, desátá bída.
327. Vola by přes všecken svět zvodil, nebude než vůl.
328. (VIII.) Kde se kdo zrodí, tam se i hodí.
329. Nehrad se plotem, ale přáteli.
330. Mysli často na přítele, ale častěji na nepřitele.
331. Starý přítel a staré víno nejlepší.
332. Panská láska jak zaječí chvost krátká.
333. Rádi se mějme, každý o svůj měšec dbejme.
334. Pokud měšce, potud přítele.

LIDOVÉ NÁPISY A DOPISY

Na kraslicích:

434. Komu tu pomlázku dám,
ten srdce mého bude pán.
435. Tu máš pomlázky
vode mne z lásky.
436. Miluju, netajím,
ale koho, nepovím.
437. Je na světě hodně ptáčků,
kteří pěkně zpívají,
zde je zase hodně hochů,
kteří věrně milují.
438. Pěkné sú vajíčka,
pěkný je můj milý,
já mu je daruju,
protože ho věrně miluju.
439. Kdybych já věděla,
že miluješ jinou,
dala bych si řezat
svoje srdce pilou.
440. Pěkný si, Janíčku, přes tebe není,
ach, škoda, přeškoda, že těch peněz není.

ZAŘÍKÁNÍ

Na uhrančivost:

428. Pán Bůh od věků věků —
předivné jsou jeho milosti!
Ty a ty (jméno zažehnaného)
já tobě dělám vodu,
na nádchu, na přehlídku,
na uhrančivost:
jestli tě napadla
buď z vody nebo z větru,
buď z leknutí nebo přejití;
jestli tě kdo uhranul
jakýmakoli očima:
buď modrýma, neb zelenýma,
buď černýma, neb červenýma;
buď muž, nebo žena,
buď mládenec, nebo panna,
buď pachole, nebo děvče.
K tomu mi dopomáhej Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch
svatý amen. E₁ 419

406. Listopadové hřmění pšer
407. Když dlouho listí nepad:
408. Mléčná dráha v prosinci
da krásná.
409. Prosinec se sněhem na pšer
M 33—198

HÁDANKY

410. Nosí hřeben, ale nečesá s
411. Štýry rožky a na zádech u
412. Sedí, sedí na střeše,
kouří tabák, nekřeše,
a přec mu hoří.
413. Čtyři rohy,
žádné nohy;
chodí to,
stojí to.
414. Jde to ve dne v noci
a cesty tomu neubývá.
415. Nejí to, nepije to,
ve dne v noci pracuje to.
416. Dyž to necháš, mlčě to,
dyž to zdvihneš, křičě to.
417. Jiné šatí a sama je nahá.
418. Je soudeček bez obrouček,
je v něm dvoji víno,
a přece se nesmíchá.
419. Roztloukla se nám bečička,
žádný bednář ji nespraví.
420. Bílé to vyhodíš,
a když to spadne, je to žluté.
421. Visí, visí visatec,
pod ním stojí chlupatec;
až visatec upadne,
chlupatec ho popadne.
422. Tázala se hryzka, je-li chňapka
doma?
423. Stojí, stojí hůlka,
na té hůlce kulka,
a v té kulce na tisíce.
- (Řetěz) Vá 18
(Jehla) Vá 17
(Vejce) E₂ 59
(Vejce) E₂ 59
(Vejce) E₂ 59
(Žalud,
vepř) E₂ 57
(Myš, kočka) E₂ 57
(Makovice) E₂ 63—64

Lidová próza

- Lidový prozaický projev a jeho zvláštnosti
- Pohádky
- Pověrečné povídky, legendy a pověsti
- Vzpomínkové vyprávění, vyprávění ze života, domněnky, kronikářské zápisy
- Humorky a anekdoty

Lidový prozaický projev a jeho zvláštnosti

- Sdělovací akt
 - Proces sdělování se řídí nepsanými pravidly
 - Bývá doprovázeno gestikulací, změnou intonace nebo intenzity hlasu či mimikou
- Povídka, vyprávění, sdělení
 - Vypravěčská a posluchačská nepravděpodobnost a pravděpodobnost

Pohádky

- Jsou to ústní povídky, vyprávěné v lidových vrstvách jako rozptýlení
- Obsahem jsou neobyčejné příběhy vyznačující se speciální kompozičně stylistickou výstavbou
- Poskytují psychické odreagování
- Dříve určeno dospělým posluchačům, později dětem
- Vypravěčské ovzduší- sféra vzájemného porozumění, kdy posluchači spoluprožívají děje a nevědomky se stávají herci
- Vyprávět se nedá všude
- Dělí se na: kouzelné, novelistické, pohádky o čertech, zvířatech, legendární a kumulativní pohádky

Kouzelné pohádky

- Kouzelné a nadpřirozené jevy jsou neoddělitelnou součástí pohádkového děje
- Postavy mají jména podle vlastností (Sněhurka, Popelka) nebo jsou obecná (Jeníček, Mařenka)
- 3 základní principy: Princip formulovitosti, dekorativnosti a symetrie
- Setkáváme se s řadou motivů: statické, dynamické, volné a migrační
- V dlouhém vyprávění hovoří mluvčí v 3. osobě a seřazuje motivy tak, aby vedly k optimistickému závěru
- Skládají se z jednotlivých činů = funkce postavy- je jich až 31 (odchod hrdiny z domu, vstup záporné postavy do děje, úkol a jeho řešení,...)
- Max. 7 jednajících postav

449. O strašidelněj princezně

Za dávných časů,
dyž neměla turkyň ocasu
a kráva klasů,

žil jeden král a královna a neměli dětí. A velice měli strach, že teda to království osiří, a tož bývali smutní dycky nad tým, kdo to bude po nich všecko herbovat. A jedenkrát tam došel — dyž tak byli v zármutku postavení, došel tam jeden pán černý, a ptál se jích, co tak sú. No tož sa mu stěžovali, povídá: „Tož budsi,“ povídá, „za devět měsíců sa vám narodí cěrka, ale až bude mět dvacet let, bude moja! Já si pro ňu přídu.“

No tož, zvolili na to! Dobře.

No tak, stalo sa, že za tých devět měsíců sa tá cěrka narodila, velice hodné děvčátko. To bylo radosti teda, všecko, že už neosiří to království. A cěrka růstla, až z ní byla princezka — všecko sa po ní ohlédalo, každý mužský, šikovní, všecko bylo pěkné, ale pořád veselá byla —, ale jak šlo na dvacátý rok, povídá:

„Otče, já zemřu!“ a padla a bylo po ní.

A rozkázala si, aby ju dali pochovat do kostela, a každú noc aby jí dali vartovat vojáka jednoho. No, stalo sa. Tož, všecko bylo ve smutku, dyž si to rozkázala — do kostela ju pochovat do železněj truhly a voják ju měl dycky vartovat.

Tak sa aj stalo. Tam byla, pravda, v téj truhle, a voják včil první noc mňěl ist vartovat jeden; na koho sa ukázalo, ten mosel ist, voják je poslušen, mosí ist. Tak dojde tam — celú noc tam postál, pravda — dojde půl noci, ona vyskočila z truhly, roztrhala vojáka, maso rozházala a zas šla do truhle. Tož moc už tých vojáků už pošlo, každú noc dycky tak ích ubývalo.

A jedenkrát došlo na takého synka, nemňěl teda nikoho, enom doma mňěl stařenku a psál stařence. Povídá, co sa u nich teda děje a včil bude řada na něho. Povídá, že aby sa modlili za něho, že jak by teda on prošel.

Novelistická pohádka

- Neexistují v nich fantastické a kouzelné děje, ale pohádkovým rysem zůstává, že reální hrdinové vítězí nad protivníky
- Obvykle mají běžná jména, pochází jak z města, tak i z vesnice, a nemají zvláštní schopnosti
- Třetím rysem je možnost proměny člověka např. v koně a zpět
- Využívání dynamických rozhovorů
- Vyprávějí se běžně mluveným jazykem bez stabilních obrátů
- Jsou určeny pro zábavu s didaktickým podtextem- víra v sociální spravedlnost

454. Vo zlym kocóro

Bel jedný jeden mladé, svobodné sedlák. Rodiči mo homřele a von vod té dobe neměl ho sebe ve statko ani človicka, měl jenom velkyho černyho kocóra.

Sedlák tem bel toze pracovitě a přečenlevé; ráno každé deň si všecko sám poklodil, a dež drozi sedláci jele do pola, jel jož take. Him belo divny, hdo mo všecko popravoje a dělá, ale dež se ho na to zeptale, říkával, že mo všecko hodělá jeho kocór. Za nejaké čas namlovil si cero bohatyho sedláka a potom si jo take vzal; vona bela bohatá, ale toze lenošná a vzala si ho jenom proto, že si meslela, že tem kocór zaňo bode všecko dělat. První deň po svatbě sedlák ráno stal, zapřihl a povidá ženě:

„Spánembohem! Já jedo do pola a te to tade s tém kocórem jož opravuj.“

V poledně přešel dom, vodstrojil koně a šil do seknice. Žena jeho seděla ho vokna a šela; kocór ležel na lavce ho kamen. Sedlák se ptá selke:

„No, co vaříš na voběd?“

„Nic! Povidala sem ráno kocórovi: Pokloď! — Nechtěl. — Běž pro vodo, nechtěl, ani se nehébal. — Běž, vař. — Nechtěl. Dež von nešil, nešla sem take,“ řekla selka.

Na to sedlák:

„Tak, kocór tě neposlóchal, no dobře. Šak já mo pomužo. Na, cheť ho a drž, ale pevně, já ho bode řezat; bodeš vidět, že tě podrohy poslechne.“

Selka vzala kocóra a sedlák ho řezal. Chvilko bel kocór poticho, jenom vrčel; ale pak škrabal selko tém vic, čím vic sedlák ho mastil. Selka jož pro Boha prosela, habe ho nechal, ale sedlák nic. Řezal dál. Selka jož bela celá poškrabaná,

Pohádky o čertech

- Jsou vyprávěny od raného středověku po celé Evropě
- Čert= nadpřirozená postava, která vystupuje ve vyhraněném ideovém pojetí
- Tyto pohádky jsou nevyhraněné, nejčastěji jsou však chápány jako novelistické vyprávění s tragickým nebo naopak žertovným závěrem
- Vyprávění nejsou rozsáhlá a vyplývá z nich nenásilné poučení (člověk může překonat i nadpřirozenou sílu)

458. Baba chytřejší jak čert

Taky jednú se založil čert s jednú babú. Kerý zkrátka víc na poli získají, tedy kerý bude mít větší úrodu. Tož si nasadili zemákou. A potom až zemáky byly, tož natě byly veliké, no. Baba povídá:

„Ty si vezmeš vrch a já si vezmu spodek!“

Tož baba měla zemáky a ten měl enom nat. No a tož po-druhej zas si nasadili teho obilé. A tož zase čert povídá:

„Já si vezmu spodek a ty si vezmeš, babo, vrch!“

Pohádky o zvířatech

- Zvířata mluví a jednají, neztrácejí svůj vlastní způsob života
- Hlavním hrdinou je mluvící zvíře, které člověk obdařil typickými vlastnostmi podle své zkušenosti (vlastnosti nejsou univerzální: v Evropě osel hloupý, na Balkáně chytrý)
- Nejčastěji jsou to zvířata, které člověk znal jako škodnou či lovnou zvěř, popřípadě domácí zvířata
- Zvířecí hrdinové se většinou vyskytují v opozičních dvojicích (není vyloučen vyšší počet zvířat textu)
- Zde jde většinou o záludnou radu
- Zvířátka vyhrávají tím, že své protivníky vylekají nebo oklamou
- Neznáme čas ani místo, ale toto je nahrazeno prostředím, kde zvířata žijí

460. Jak šlo vajco na vandr

Jedenkrát,
už je to moc roků,
tisíc devět set pětadevatenást,
také šlo jedno vajco na vandr.
Kotúlalo sa pořád, šlo, hned kotúlalo sa, a dohonilo

husu:

„Kde ideš, husičko?“

„Na vandr. Nechcú ně doma dávat nic žhrat, tak idu.“

„Aj já idu.“

„Tak poďme spolu.“

Tak šly spolu. Šly dalėj, zas dohnaly psa. Zas povídá:

„Kde idete, kamarádi?“

A že na vandr.

„Aj já bych šél,“ povídá. „Doma nechcú dávat jest a nic,
tak sem sa zebrál a odešél.“

Tak už byli třé. Šli dalėj, zas ích dohnál kocúr.

„Kde idete, hoši?“

„Do světa nekde, hledat ščestí.“

Tak šli pořád. A jak šli, no tak byli štyřé. Šli dalėj a pořád
si vykládali. Ej, a dohnali tam kačenu. Tá sa ledvá kolébala, už
byla ustatá. Povídá:

„Kam všecí utěkáte?“

„A do světa hledat si ščestí,“ povídajú.

„Neveznete mňa? Já bych také ráda. Idu sama a už mňa
nohy bolijú.“

„Tož poď také!“

Legendární pohádky

- Povídky žertovného charakteru, kde vystupuje Kristus a Petr
- Zázraky vysvětlují obyčejné záležitosti, plynoucí z lidské fantazie (houby= rozžvýkaný chléb Petrem)
- Opoziční dvojce byla oblíbená dospělými
- Jsou to jednoduchá vyprávění, sloužící k poučení zábavnou formou a konkrétním příkladem

462. Putování Pána Krista po světě

V onom dobrém starém věku, když ještě Pán Ježíš čas od času z nebe sestoupil, aby se svatým Petrem kraje procházel a v postavě nuzného pocestného lidi zkoušel, jak jeho svatá slova „Cokoliv nuznému učiníte, učiníte mně samému“ zachovávají, přišel také do malé vesnice. I chtěl tu do první nepatrné chatrče zavítati, by noclehu vyptal. Ale svatý Petr toho se zhrozil a pravil k němu:

„Pane! Nevcházej do nuzného příbytku tohoto, bída hledí z okénka malého jediného, nám ničeho neposkytne.“

„Zachtělo se ti, Petře, chutné večere?“ smál se Pán.

„Pane!“ dí na to uzardělý svatý Petr, „nemyslel jsem věru na sebe samého, staral jsem se o tvé pohodlí; viz, tamto stojí dům pěkný, vysoký, dovol, bych tam za pohostinství požádal.“

„Petře, Petře, nezapírej,“ usmíval se Pán Ježíš, pohledna mu vlídně do očí. „Ale budiž tak, uposlechnu tvé rady, zkusme štěstí v domě tom.“

Když vcházeli do dvora, volala jim již na prahu stojící selka vstříc:

„Naděl vám Bůh! Ničeho tu pro vás není.“

A když svatý Petr počal jen za sousto chleba prosit, tu zavolala skoupá selka muže, by jim notně vyhuboval, a konečně i psa zlého z řetězu pustila a vyštvala je ven.

Svatý Petr celý rozzlobený pěstí jí hrozil, ale Pán Ježíš ho pokojně napomínal, že se již blíží noc, aby pospíšili dále. I prosil svatý Petr ještě ve dvou větších domech a nevedlo se mu nikde lépe; konečně si stesknal a pravil:

„Obraťme se, Pane, k té malé chatrči, do které jsi vejíti chtěl; bohatí lidé mají tvrdé srdce.“

Vstoupivše spatřili šest malých dítek, kterak se s rodiči s upřímnou modlitbou chystají k večeři.

Na stole stála hliněná miska s chudou polévkou. Jakmile je hospodyně spatřila, vešla jim vstříc a zvala je k večeři.

Pán Ježíš chutně požíval, ale svatému Petru velké kroupy v jalové polévce jaksi v krku vázly. Přichystala jim chudobná

Kumulativní pohádky

- Tvoří zvláštní, doposud málo prozkoumanou skupinu
- Více se zaměřuje na postavy, které jsou nositeli nepravděpodobnosti
- Tyto povídky mají zvláštní kompozici (neobsahují kouzelné složky a vedle zvířat vystupují také lidé)
- Postavy se jmenují dle vlastních vlastností (Otesánek) a nebo se nenazývají jménem vůbec
- Základním rysem je řetězová výstavba textu, která je až do určitého momentu vzestupná a pak zrcadlově sestupná (O kouhoutkovi a slepičce) nebo je dovedena do předpokládaného závěru jako vyvrcholení
- Tyto pohádky jsou vyloženě pro dětské posluchače, kterým poskytují zábavu s nenásilnou a nenápadnou didaktičností, zato však s bohatým řešením bez alegorizace

463. O kohoutkovi a slepičce

Šel jedenkrát kohoutek se slepičkou do lesa na oříšky. Kohoutek tuze spěchal a dychtil, aby sebral napřed oříšky. Tak aby slepičce nic nezbylo. Však byl potrestán: počal se dávit. Dobrá slepička běží honem k studánce a prosí ji o vodu:

„Studánko, studánko, dej mi vody,
vodu dám svému kohoutkovi.
On tam leží tiše,
ani nedýše,
uvázla mu škořapička
v břiše.“

Studánka praví: „Já ti nedám vody, až mi přineseš z lípy lístek.“

„Lípo, lípo, dej mi lístek,
lístek dám studánce,
studánka dá vody,
vodu dám svému kohoutkovi.
On tam leží tiše,
ani nedýše,
uvázla mu škořapička
v břiše.“

Lípa povídá: „Já ti nedám lístek, až mi přineseš od panny šátek.“

„Panno, panno, dej mi šátek,
šátek dám lípě,
lípa dá lístek,
lístek dám studánce,

Pověrečné povídky

- Přejchod mezi pohádkami a pověstmi
- Patří zde: krátká vyprávění o zážitcích s nadpřirozenými bytostmi, úkazy nebo jevy a o jejich působení
- Základními rysy jsou ústní vyprávění, stručné nebo epicky rozvinutější vyličení kontaktu člověka a tajuplný způsob přednesu
- Základním záměrem je postrašit pověrečnou povídkou své posluchače a to buď popisem jevu či bytosti nebo odpověďmi na dotazy
- Tématické cykly pověrečných povídek: vyprávění o démonických bytostech, o pokladech a jejich hlídačích, o upírech, vlkodlacích a záhrobním životě a vyprávění o čarodějnicích a kouzelnících

TEXTY

466. Strážní duchové

Okolo Křivoklátu v lesích je lesní muž, kterému říkají hejkal, ale nikdy se neukáže. Když v noci pasou v lese dobytka — to se rozumí, že nesmějí —, tu slyší někdy náramné zahoulknutí a hned nato je slyšet, jako by byl les plný dřevářů, kteří dělají paseku: tu je slyšet sekání, hned zas jak strom padá, hned zas jak píla řeže, a to je ten hejkal. A jak to noční pasáči uslyší, padne na ně strach a uhánějí i s dobytčkem z lesa, nebo jim dává hejkal znamení, že někdo z foťtů na ně jde. To prý se už kolikrát stalo, že musel platit velkou pokutu ten, kdo hejkala neuposlechl. Dv₁ 281

467. O prašivci

Jednou šli muzikanti hrát do Domašína takhle se soumrakem, a když přišli nad cihelnu, tak viděli, že na statku Dusilově za kominem něco je, jako by to hořelo. Pospíšili si, aby dali znamení, že hoří, a když kousek ušli, tak viděli, že se to zdvihlo a dlouhé na několik sáhů letělo to k Vorišku. No a víc to neviděli. Byl prý to prašivec.

Jindy také šli zas hrát a na cestě namanul se jim černý veliký pes a koukal jim pořád do očí, a když přišli na podcestí k Šabatovic poli, ztratil se jim. Dv₁ 278

468. O chlupatém strašidle

Když byl domašínský cihlář svobodný, chodil do Lipovky za holkou. Jednou se umluvili s nákým Hovorkou, že půjdou spolu a naproti Dubině pod jedním velikým dubem že se sejdou. Když přišel cihlář k dubu, byla tma jako v pytli. V té tmě pozoroval, že stojí u stromu nějaká postava, a ptal se: „Jseš to ty, Josefe?“ Postava neodpovídala. Cihlář roztáhl ruce a popad milou postavu v půli. Ale s hrůzou hned ji pustil, protože to, co popad, bylo celé chlupaté. Ale vtom už chytlo to cihláře a z kopce dolů se to s ním valilo. Cihlář nevěděl, co se s ním děje, a když se opět vzpamatoval, byl celý mokrý. Dv₁ 282

Legenda

- Je to označení povídek o zázračných nebo nadpřirozených činech a příhodách katolických svatých nebo historických postav
- Jsou založeny na věrské představě a na zájmu o

neobyčejných 473. Registr hříšníků

- Obsahují příběhy, které jsou př...

Svatý Řehoř jednou sloužil mši, a když už se blížil k proměňování, najednou se rozesmál. Jeho jáhem Petr se tomu velice podivil, i zeptal se ho, proč se neudržel smíchy při tak posvátném obřadu.

Světec mu odpověděl: „V tu chvíli jsem uviděl strašného ďábla. Seděl na římse, držel velikánskou kůži, byla myslím z krávy, a na ni zapisoval všechno, čím se lidé bavili po čas mše. A protože ti lidé toho namluvili tolik, že by se to nebylo vešlo na sebevětší kůži, chtěl ďábel tu svou aspoň trochu zvětšit. I vzal ji za jeden konec do zubů a táhl za druhý. A jak tak usilovně tahal, kůže se přetrhla a on spadl s římsy. Proto jsem se tomu zasmál.“

Dv₂ 163–164

Pověsti

- Ústní povídky, vyprávěné v lidových vrstvách pro informaci nebo poučení o historicky doložitelných nebo i jen předpokládaných skutečnostech
- Obsahem jsou příběhy z hlediska běžného pojetí porozuhodné, nefantastické a jen v některých případech zázračné
- Je to zájem o minulé nebo zajímavé epizody z cizího i domácího světa
- 6 základních skupin: pověsti etimologické (o původu- reálné pojetí vyprávění reálnou informací), historické (o válkách, vojevůdcích), heraldické (erbovní, rodové), o mimořádných lidech (silácích, mlynářích, kteří mnoho znali), legendární (obsahují místně a časově určené informace), místní (pojednávají o vzniku nebo významu různých přírodních útvarů)

POVĚSTI ETIOLOGICKÉ, HISTORICKÉ, HERALDICKÉ, MÍSTNÍ, O VÝJIMEČNÉM ČLOVĚKU, LEGENDÁRNÍ

474. Žižkův kámen

Za Viničnými Šumicemi se táhne les a v tom lese na kopci se na jednom místě říká Na hradě. A opravdu — kdysi tu stával hrad, pyšný a nedobytný, jmenoval se Vildenberk. Až jednou jej oblehl Žižka, dobyl ho a zapálil, zůstaly z něho jen rozvaliny. A když prý odtud Žižka odjížděl, jeho kůň nechal v lesním žlebu na kameni otisky podkov, pěkně okrouhlé, jasné, jako by je do bláta vyrazil. Ty otisky na tom místě zůstaly až podnes; lidé si je ukazují a tomu kameni v lesním žlebu posavad říkají Žižkův kámen. SŠ 207

475. Pověsti o Svidníku

Na sever od města Černovic zdvihá se vrch Svidník, je muž ale v tamější krajině vůbec Sviník říkají. Původ toho pojmenování vysvětluje následující pověst.

Před mnohými lety žil ve vsi Třítězi, která na západ nedaleko toho vrchu leží, bohatý sedlák jménem Hrdoušek. Jak to obyčejně ve velkém statku bývá, choval si velkou svini s mladými. Bylo to právě na Velký pátek v poledne, když se ta svině dostala se svými mláďaty ze dvora k blízkému lesu, jímž vrch Svidník je porostlý. Sedlák byl se vší čeledí právě u stolu, a poněvadž se celé půldne postili, tedy se nikomu nechtělo od stolu vstát, aby uprchlou svini zpět přihnal.

Konečně se zdvihla od stolu starší děvečka a spěchala za svini. Ale jaké bylo podivení, když vyšla k lesu a svini nikde neviděla! Spěchala tedy do lesa, aby utečence vyhledala a domů přivedla. Přišla ke skále, kde spatřila nenadále rytíře v úplné zbroji. Jeden z rytířů jí kynul, aby ho následovala. Dílem ze strachu, dílem ze zvědavosti šla dívka za ním. Rytíř ji vedl úzkou chodbou ve skále do jakéhosi sklepení, kamž oba vstoupili. Zde spatřila dívka tlupu rytířů v bílé pláště zaobale-

Vzpomínkové vyprávění, vyprávění ze života, domněnky, kronikářské zápisy

- Vzpomínkové vyprávění je časově nebo věcně aktuální prozaické sdělení o jevech, které mluvčímu jsou známé z poslechu nebo z četby, a které při vhodné příležitosti reprodukuje svým posluchačům
- Vyprávění ze života je časově nebo věcně aktuální sdělení s individuálním obsahem, tedy o tom, co mluvčí sám zažil
- Domněnky jsou promluby různého aktuálního obsahu, které vznikají a šíří se při neexistenci nebo nevěrohodnosti oficiálních informací
- Kronikářské zápisy- paměti se s oblibou zaznamenávaly (paměť-záznam-stabilita), pisatel zdůrazňuje svou individualitu a spisovatelské schopnosti

494. To byla němčina!

Ted' vememe, jak má máma tou šandou to provedla. Byla s trakarem ve usi na Kalasperku a vodvezla tam váhy do měření, jakpak se to říká, u nás se říká ajchujou. Ted' to zrouna nebylo, musela čekat až vodpoledne. Tak dlouho čekat nechtěla, protože měla práci chlíuje u dobytka, a ten trakar tou šandou nechala u kramáře na Kalasperku. Vodpoledne si tam pro ty váhy šla, váhy si naložila na trakar, ale u trakaru ted' neměla šandu. Šla tomu kramářoj a chtěla se ho ptát, kam dal tu šandu. Ale nevěděla, jak se menuje, tak mu porád s rukama ukazovala: „Azune šande, azune šande.“

A „Schande“, to je přecej na německo vostuda. Kramář se na ní koukal, jaká vostuda se i stala, byl celej pryč a vytrženě na ni koukal. Ted' máma přecej viděla, že í nerozumí, tak ho volala takle s prstem, ať de sebou ven. Venku mu ukazuje u trakaru, že potřebuje šandu k trakaru. Ted' i kramář srozuměl a volá: „Aha, Kupsel!“

No tak i přines a máma mohla jet s jejim trakarem domu.

Humorky a anekdoty

- Humorka je krátké dějově rozvinuté vyprávění žertovného obsahu, předmětem je vystižení komických jevů ve společnosti a vyjádření vztahu k životu
- Anekdoty jsou velmi krátká vyprávění s nečekaným žertovným vyvrcholením, která se šíří převážně ústně, tudíž se posluchač směje až po posledním proneseném slově

514. O Jožulovi

A tož starého Jožulu si v hospodze dobierali chlapi. Povedávali: „Strýko, vy němace dobrú robu, dyť ta vaša roba je moc brblavá. Vy, tuším, nosíce sukně a ona gatě.“ A tož raz ho tak dopálili, kedz mal najlepšú náladu, že sa sebral a hybaj na faru. „Pane farár, prosím vás, kebysce ma s tú mojů robů rozsobášili.“ Velebný pán naň oči vyvalijá a povidajú: „No, strýčko, šak už sce aj trochu starý na také hlúposci.“ — „No ništ, něchce byc dobrá, já s ňů němožem byc.“ — „Ale len toho něrobce, na starosc už vám to něpasuje. To by bola haňba.“

A čo pan farár premlúvajú, to premlúvajú, Jožula si premlúvac nědali. Nakonec povedá pan farár: „A modlievace sa vy Otčenáš?“ — „No, modlievám.“ — „No, tak v tem Otčenášš je — a odpust' nám naše viny, jakož aj my odpúštíme našim vinníkom.“ „Ja, pane farár, ale já sa ten Otčenáš modlievam až do konca. A v tem samém Otčenášš je — ale zbav nás ode zlého, amen.“

A kedz tak Jožula zestárli, ta brblavá jeho roba umrela. Tož ludzia chodzili k nim na svěcenie a lutovali ho. Došli aj kmocháček: „Ej, strýčko, šak sce chudák — ta vaša žena vám umrela a vy ostávace sám. Tak vás svet lutuje.“ — Jožula sa zamysleli a povedajú: „No, lutujů mňa ludzia. A žil som s ňů len tricať rokův. Ale já lutujem ešče viac Pánaboha, ten ju tam budze mac na veky.“ Pa 255—256

Tramenské anekdoty

515. Grizzly tříská pěstí do boudy: „Fajfko, si tam?“ V boudě ticho. „Tak, ty blboune, aspoň řekni, že tam nejsi, ať tady dlouho nečumím!“ R 79

516. „Šmarjá, kam se ženeš s tím klackem?“ „Na toho motejla, co sedí Krupejšovi na lebce!“ R 80

Zdroje

- Beneš, B. Česká lidová slovesnost. 1. vydání. Praha: Odeon, 1990. 363 stran. ISBN: 80-207-0181-8.

